

NA NIELUDZKIEJ ZIEMI – KATYŃ

ELŻBIETA PAPROCKA

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania historii w szkole ponadpodstawowej w zakresie rozszerzonym

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

WARSZAWA 2019

Redakcja merytoryczna – Marta Milewska
Recenzja merytoryczna – Beata Falkowska
Jadwiga Iwanowska
Jan Bielecki
Urszula Borowska

Redakcja językowa i korekta – Editio

Projekt graficzny i projekt okładki – Editio

Skład i redakcja techniczna – Editio

Warszawa 2019
Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat:

Na nieludzkiej ziemi – Katyń

Klasa/czas trwania:

IV/45 minut

Cele:

Cel główny:

- kształtowanie umiejętności selekcji materiału i prezentacji własnego stanowiska (doskonalenie kompetencji w zakresie: rozumienia i tworzenia informacji, cyfrowych, osobistych, społecznych i w zakresie umiejętności uczenia się).

Cele szczegółowe

Uczeń:

- charakteryzuje zbrodnię katyńską – zna miejsca internowania polskich oficerów: miejsca i czas dokonania zbrodni,
- opisuje warunki życia w obozie;
- wyjaśnia międzynarodowe konsekwencje zbrodni katyńskiej;
- omawia historię kłamstwa katyńskiego;
- wyjaśnia, dlaczego zbrodnię katyńską zalicza się do zbrodni ludobójstwa;
- opisuje miejsce upamiętnienia zbrodni katyńskiej.

Metody/techniki/formy pracy:

- projekt (uczniowie miesiąc przed terminem planowanej lekcji otrzymują zadania i listę źródeł i literatury);
- praca w grupach;
- rozmowa kierowana.

Środki dydaktyczne:

- <https://ipn.gov.pl/download/1/57617/uczen.pdf>;
- <http://ksiegicmentarne.muzeumkatynskie.pl/>;
- *Katyń. Księga cmentarna polskiego cmentarza wojennego*, cz.1 i w wersji papierowej lub elektronicznej;
- http://www.10pul.idl.pl/pliki/katyn/katyn_ksiega_cmentarna_cz1.pdf;
- <http://doczz.pl/doc/352118/katy%C5%84.-ksi%C4%99ga-cmentarna-polskiego-cmentarza-wojennego--cz.2>;
- http://pamiec.pl/ftp/pamiec_ebooki/Zbrodnia_katynska.pdf;
- warszawska książka telefoniczna z 1938 r.;
- <http://lcweb2.loc.gov/cgi-bin/ampage>;
- <http://www.jozefczapski.pl/jozef-czapski-o-poszukiwaniu-oficerow/>.

Przebieg lekcji:

Podczas rozmowy kierowanej uczniowie odpowiadają na pytania nauczyciela dotyczące polityki niemieckiej i radzieckiej na okupowanych ziemiach polskich.

Nauczyciel podaje temat zajęć zaprasza kolejne grupy do przedstawienia przygotowanych wystąpień. Czas wystąpienia każdej z grup 5 minut.

Grupa I

Na podstawie podanych źródeł przygotujcie wystąpienie, w którym odpowiecie na następujące pytania:

Kto i kiedy podjął decyzję o eksterminacji polskich oficerów?

Kiedy, gdzie i w jaki sposób dokonano zbrodni?

Jaka była liczba ofiar?

Grupa II

Na podstawie podanych źródeł przygotujcie wystąpienie dotyczące: warunków życia internowanych, postawy i oczekiwań, okoliczności towarzyszących wywózkom.

Grupa III

Na podstawie podanych źródeł przygotujcie wystąpienie dotyczące: okoliczności ujawnienia zbrodni katyńskiej i jej wpływu na relacje polsko-sowieckie, historii kłamstwa katyńskiego,

Grupa IV

Porównajcie wybrane fragmenty list ofiar Katynia z warszawską książką telefoniczną. Ustalcie nazwiska kilku osób i przedstawcie je klasie. Na podstawie podanych źródeł wyszukajcie fragmenty osobistych wspomnień dotyczących życia rodzinnego i przedstawcie je klasie.

Grupa V

Przybliżcie klasie sylwetkę Józefa Czapkiego, tematykę utworu *Na nieludzkiej ziemi* i kilka cytatów obrazujących trafność tytułu.

Grupa VI

Na podstawie podanych źródeł przygotujcie wystąpienie, w którym uzasadnicie, że zbrodnia katyńska spełnia przesłanki zbrodni ludobójstwa.

Podsumowanie:

Nauczyciel podczas rozmowy nauczającej przypomina najważniejsze informacje dotyczące tematu i ocenia aktywność uczniów.

Komentarz metodyczny

Ten scenariusz jest próbą zaplanowania lekcji, która oparta będzie na kształceniu kompetencji kluczowych. W odróżnieniu od licznych scenariuszy lekcji na ten temat ta propozycja nie zawiera przygotowanych przez nauczyciela zestawów źródeł, które uczniowie analizują, ale bazę dostępnych w Internecie materiałów, z których uczniowie skorzystają, realizując projekt. Rolą nauczyciela jest pomoc w fazie przygotowania projektu i czuwanie nad przebiegiem lekcji. Nauczyciel powinien zadbać, aby uczniowie ze SPE znaleźli się w odpowiednich grupach. Dla uczniów z trudnościami najodpowiedniejsza będzie grupa I, dla uczniów uzdolnionych grupy IV i VI.